

Peygamberlerin Lüzumu ve Gönderilmelerindeki Hikmetler

Peygamber, Allah Teala'nın, kullarına emir ve yasaklarını bildirmek, onlara hakkı ve doğruyu açıklamak üzere gönderdiği ilahi elçidir. Kendisine kitap verilmeyen peygamberlere “**nebi**”, kitap verilenlere ise “**resûl**” denir. **Her resûl, nebidir; fakat her nebi resûl değildir.** Mesela, kendisine Kur'an inzal buyrulan Hz. Peygamber (s.a.v), Tevrat sahibi Hz. Musa (a.s), İncil sahibi Hz. İsa (a.s) ve Zebur sahibi Hz. Davut hem nebidir, hem resûldür. Kendisine kitap gönderilmeyen Hz. Harun (a.s) nebidir, ama resul değildir.

Peygamberlere ve onlara gönderilen kitaplara iman etmek, imanın şartlarından biridir. Peygamberlerin bir kısmına inanıp bir kısmına inanmamak ya da imanın altı şartından birini inkar etmek insanı küfre götürür. Çünkü iman bir bütündür, bölünmeyi kabul etmez. Nitekim bir ayette mealen şöyle buyrulur:

“Peygamber, Rabbi'nden kendisine ne indirildiyse ona iman etti. Müminlerin de hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler. 'Biz Allah'ın peygamberleri arasında ayırım yapmayız, duyduk ve itaat ettik. Ey Rabbimiz, bağışlamamızı dileriz, dönüş ancak sanadır.' dediler.”[1](#)

Peygamberlik çalışmakla elde edilmez, o ilâhi bir mevhibe, rabbanî bir bağış ve hususi bir lütuftur. Allah, onu mümin kullarından ehil gördüklerine ihsan eder ve peygamberliğe seçtiği kulunu buna hazırlar. Peygamberlik vazifesini tevdi edinceye kadar onu her türlü kötülüklerden korur ve bu şerefli makama ehil bir halde yetiştirir.

Bütün peygamberler, vahye mazhardırlar. Feyiz ve kemalatları kendi kesbleriyle değildir. Onların kalbi, esrar-ı İlahinin tecelligâhıdır. Onların kalpleri vahyi ve ilhamı kabule pek ziyade müstaid olarak yaratılmıştır. Bütün enbiyalar Allah tarafından seçilmiş en mümtaz ve en ulvi fitratta yaratılan şahsiyetlerdir. Cenab-ı Hak, onları her türlü maddi ve manevi kemalatın, saadet ve selametın vesilesi kılmıştır. Bu bakımdan en yüksek bir mertebeye ve medeniyete kavuşmak onlara uymakla mümkündür. Onlar, insanların anlayışına göre konuşurlar.

Peygamberlerin beş temel sıfatı vardır.

1. Sıdk: Peygamberler, niyette, iradede, sözde, işte ve davranışta doğruluk

üzeredirler.

2. Emanet: Peygamberler, sözlerinde işlerinde, hükümlerinde, nakillerinde, rivayetlerinde, tebliğlerinde, gizli ve aleni yaşantılarında emin kimselerdir.

3. Tebliğ: Peygamberler, tebliğe mükellef tutuldukları her emri ümmetlerine iletmek mecburiyetindedirler. Korkmak veya bir menfaat ummak gibi herhangi bir sebeple vahyedilen emri gizleyemezler.

4. Fetanet: Peygamberler “üstün zekaya, derin ve ince şuura, berrak bir zihne, mükemmel bir hisse, süratli bir anlayışa” sahiptirler.

5. İsmet: Peygamberler büyük ve küçük bütün günahlardan korunmuşlardır. Onlar, Allah'ın hıfzı altında olduklarından peygamber olmadan önce de günah işlememişlerdir.

İnsanın yaratılışından itibaren her zaman ve mekânda peygamberlere ihtiyaç olmuştur. Bir ayette meâlen şöyle buyrulmaktadır:

“Hiçbir millet yoktur ki, kendi içinde (onları Allah'ın azabıyla) korkutan bir (peygamber) gelip geçmiş olmasın.”²

Başka bir ayette ise şöyle buyrulur:

“Her milletin bir peygamberi vardır.”³

Bu ayetlerden de anlaşıldığı gibi, her ümmet için bir peygamber gönderilmiştir. Onlar, ümmetlerine Allah'a imanı ve O'nun emir ve yasaklarını tebliğ etmişlerdir. İnsanların bir kısmı gönderilen peygamberi tasdik etmiş, ona ittiba ederek dünya ve ahiret saadetine mazhar olmuşlar, bir kısmı ise onları inkar ederek ebedî bir azaba müstehak olmuşlardır.

Nübüvvet mühim bir vazifedir. İnsanları irşad ve onlara ulvi hakikatleri tebliğ için peygamberlerin gelmesi vücut derecesinde zaruridir. Cenab-ı Hak, nihayetsiz şefkat ve merhametinden dolayı kullarına doğru yolu göstermeleri için peygamberler göndermiştir. Zira insanların ıslahı ve doğru yola yöneltilmeleri, ancak “İsmet” sıfatıyla muttasıf olarak günahlardan arınmış peygamberlerin önderliğinde olabilir. Eğer kitap ve peygamber gönderilmese idi, insanlar Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarını, neyin helal neyin haram olduğunu bilemez ve sırat-ı müstakimde gidemezlerdi.

“Karıncayı emîrsiz, arıları ya'subsuz bırakmayan kudret-i ezeliye elbette beşeri de bırakmaz şeriatsız, nebîsiz. Sırr-ı nizam-ı âlem, böyle ister elbette.”⁴

Bunun içindir ki, hadis-i şerifin ifadesiyle Hatem'ül Enbiya'ya kadaryüz yirmi dört bin peygamber gönderilmiş ve onlar kendilerine tevdi edilen risâlet vazifesini hakkıyla ifa etmişlerdir.

Bir insan ne kadar zeki, kabiliyetli, temiz, ince anlayışlı, ilim ve irfanda ileri olursa olsun yine de bir peygambere ihtiyacı vardır, ondan müstağni olamaz. Her insanın anlayış ve kabiliyeti farklıdır. Bu bakımdan herkes aynı derecede her hakikati anlayamaz, hayır ve şerri birbirinden ayıramaz. Birinin şer dediğine diğeri hayır diyebilir. Evet, insan, sadece aklını kullanarak varlıkları tanır ve vazifelerini bilir; fakat onların yaratılış gayelerini, tesbih ve ibadetlerini bilemez. Hem bu kâinatın ve insanın yaratılışındaki ali maksatlar ve ilahi hikmetler ancak “yüksek dellal, doğru keşşaf, muhakkik üstad ve sadık muallim” olan başta Hz. Muhammed (s.a.v) olmak üzere diğeri bütün peygamberle ile bilinir ve anlaşılır.

Peygambersiz akıl, her zaman sırat-ı müstakimde yürüyemez, ufku her şeyi kuşatamaz ve tam bir mürşid olamaz. Çünkü akıl da bir mahlûktur, idraki sınırlı ve mahduttur. Nitekim Aristo ve Eflatun gibi üstün zeka sahibi olan dahiler, Allah'a iman ettikleri halde, tekrar dirilmenin ruhen olacağına inanmışlar ve bedeninin de dirilmesini akıllarına sığdıramamışlardır.

İnsan, şu dünyada, şiddetli ve dehşetli dalgalara maruz kalan bir sefine gibidir. Onu o müthiş dalgaların tehlikesinden kurtarıp, sahil-i selamete çıkaracak kaptanlar ise peygamberlerdir.

Sadece akıl ile hareket eden felsefeciler, tarih boyunca bir noktada ittifak edememişler, birbirlerini tekzip ve birbirlerinin fikirlerini çürütmekle meşgul olmuşlardır. Çünkü felsefeciler her şeyi akıl ile halletmeye çalışmışlardır. Herkes kendi akli ile hareket etmiş, kendi ilmini kafi görmüştür. Sadece akıl ile hareket edenler, hadiselerin iç yüzünü, necat yolunu, alem-i ahirette olacak vukuatları bilemezler ve bilemediler de. Kur'an ve diğeri semavî kitaplar, alem-i ahirette olacak bütün hadiseleri bir harita gibi insan aklının önüne koymuşlardır. Vahy-i ilahide akıl ve mantığın kabul edemeyeceği veya inkâr edeceği hiçbir hakikat yoktur. Evet, gelen her peygamber aynı davayı anlatmış ve aynı hakikati ders vermiş ve aynı çizgide ittifak etmişlerdir. Her gelen peygamber, bir önceki peygamberi kabul ve tasdik edip, daha sonra gelecek peygamberi de müjdelemiştir.

Bediüzzaman Hazretleri nübüvvetin ehemmiyetini şöyle ifade etmektedir:

“Bil ki: Nev'-i beşerde nübüvvet, beşerdeki hayır ve kemalâtın fezlekesi ve

esasidir. **Din-i Hak**, saadetin fihristesidir. **İman**, bir hüs-n-ü münezzehe ve mücerredir. Madem şu âlemde parlak bir hüsün, geniş ve yüksek bir feyiz, zahir bir hak, faik bir kemal görünüyor. Bilbedahe hak ve hakikat, nübüvvet içindedir ve Nebiler elindedir.”⁵

“Kâinatta bir hakikat varsa, nübüvvet vardır. Hilkatte nizam varsa, nübüvvet zaruridir.”

İnsan, mücerred akıl ile Allahü Teâlâ 'nın varlığını bilse dahi, O Zât-ı Akdes'in kudsî sıfatlarını ve esmasını, bu kâinatın yaratılış hikmetini, insanların vazifelerini, şu mevcudatın nereden gelip, nereye gittiklerini bilemeyeceğinden Cenâb-ı Hak onlara peygamberler ve semavî kitaplar gönderdi. Zira, bu hakikatlar, ancak vahyin ziyâsiyle görülebilir ve peygamberlerin tebliği ile bilinebilir. İnsan, bütün kemâlât ve faziletlere ancak vahyin ziyası altına girmekle mazhar olabilir; ibadet, tâat, hamd, zikir ve tefekkür ile terakki eder, istidadına göre marifetullahın hadsiz mertebelerinde tekâmül eder, kâinattaki garip san'atları, acib nakışları ve hakimane tezyinatı hayretle tefekkür eder, Rabb-i Rahîm'inin nihayetsiz ikram ve ihsanlarına şükür ve hamd ile mukabelede bulunur, Cenâb-ı Hakk'ı, vücudu vacip, ilmi muhîf, kudreti nihayetsiz, irâdesi mutlak; mahlûkatı ise, vücudu sonradan var olan hâdis, sonsuz âciz, ilmi nakıs, irâdesi cüz'i olarak bilir.

Vahyin ziyası altına girmeyen ve ondan istifade etmeyenler, ya süfli arzularının peşinde koşar, sefahate giderler veya dünyanın aldatıcı ve geçici zevkleri ile kendilerini avutmaya çabalarlar. Yahut bir kurtuluş reçetesi olarak hayalî doktrinlere ve felsefenin vehmî düsturlarına yapışırlar. O'nun ulûhiyetinin şânına yakışmayan batıl itikadlarla kendilerini tatmin etmek isterler. Sırat-ı müstakimden gitgide uzaklaşırlar, hayır ve kemâlâta istidatları kalmayacak derecede tedenni ederler. Artık bu tip insanlar, teselliyi inkârda ve Allah'a düşmanlıkta aramaya başlarlar.

İnanmak fitri bir ihtiyaçtır. Bundan dolayıdır ki, bu fitri ihtiyacı tatmin için, kimi insanlar kendileri gibi bir mahluk olan güneşe, ateşe, nehre ve yıldıza taparak dalalete düşmüşlerdir. Bazı kimseler de teslis inancı gibi batıl inanışlara saparak insana uluhiyet isnat etmişlerdir.

Bütün peygamberler;

“Allah birdir, şeriki, nazîri, zıddı ve benzeri yoktur ve bütün kainat O'nun mülküdür. O, Vahiddir ve Ehaddir. Cisimden münezzehtir. Cenab-ı Hakk'ın hayatı ezelî ve ebedîdir. İzzet ve azameti sermedidir. O Azizdir ve intikamı şediddir. Bütün hareket ve sükûn O'nun iradesiyledir.”

gibi ilâhi hakikatleri ümmetlerine anlatmışlardır.

Allah'ın Zâtı, vehimlerin tasavvurundan ve zihinlerin takdirinden, yani akıl ve fikrin ihatasından münezzehtir. Zira Cenab-ı Hak, suret ve cisim olarak vasıflandırılmaz ve şekil olarak hayal edilemez. Hiçbir eserin, ustasına benzemediği bilinen bir gerçektir. Meselâ, bir saat ne zâtı, ne mahiyeti, ne sıfat ve fiilleri itibariyle ustasına benzemez. Bunların her ikisi de mahlûk cinsinden oldukları halde, aralarında bu kadar büyük bir mahiyet farklılığı olursa, elbette bütün varlıkların Hâlık'ı olan Cenâb-ı Hakk'ın kudsî mahiyeti, O'nun yarattığı hiç bir mahlukun mahiyetine benzemez. Allah maddeden, zamandan ve mekândan münezzehtir; ezeli ve ebedî bir Zât-ı Akdestir.

Allah'ın mahiyeti hiçbir mahiyete benzemez. Zira, Hâlık'ın hakikati başka, mahlukun mahiyeti başkadır.

Allah, "**Ma'bûdün bilhak**"tır; ibadete lâyük ve müstehak ancak O'dur. Allah Sameddir. Her şey O'na muhtaçtır; O ise, hiçbir şeye muhtaç değildir. Her varlığın, her ihtiyacını bizzat O görür. O öyle bir Samed'dir ki, her şeyden müstağnidir, ama her şey ona muhtaçtır. Her mahlûk, vücuda gelmesinde, hayatının devamında ve bütün hallerinde her an O'na muhtaçtır. Her şeyin mülk ve melekûtu O'nun kabza-i tasarrufundadır.

Allah-u Teala, hayat sıfatıyla Hayy, ilim sıfatıyla Âlim, irade sıfatıyla Mürid, kudret sıfatıyla Kâdir, kelam sıfatıyla Mütekellim, emriyle Âmir, nehyi ile Nâhi, hüküm ve icraatında Âdil, in'amında Mün'im, gücü yettiği halde hemen ceza vermeyip ertelemesiyle Halîmdir.

Bütün çiçeklerin açması, ağaçların meyve vermesi için güneşe nasıl ihtiyaç varsa, kalp ve gönüllerin nurlanması ve akılların irşadı için de hidayet güneşi olan peygamberlere o derece ihtiyaç vardır. Çünkü tevhid akidesi, hakikat-ı eşya, insanın ve kâinatın yaratılış gayesi gibi ulvi hakikatler, ancak onlar ile anlaşılır ve bilinir.

Dünyada her hastalığın bir tabibi olduğu gibi, içtimaî ve manevî hastalıkların tabibi de peygamberlerdir. İnsanlara Cenab-ı Hakk'ın emir ve yasaklarını anlatmak, onları bir çok manevî hastalıklardan korumak ve cehaletten kurtarıp, fikren ve ilmen terakki ettirmek için peygamberler gereklidir.

Dipnotlar:

[1](#) *Âl-i İmran Suresi 2/285.*

[2](#) *Fatır Suresi 35/24.*

[3](#) *Yunus Suresi 10/47.*

[4](#) *Sözler.*

[5](#) *Lem'alar.*

